

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

CLUB JOURNALISTS AGAINST CORRUPTION

Vitosha Bul. Fl.6
1000 – Sofia, Bulgaria
www.nenakorupciata.org

Tel./Fax: + 359 2 987 65 50
nenakorupciata@abv.bg

ЛЕКЦИЯ НА ХАВИЕР ГОМЕС БЕРМУДЕС- ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НАКАЗАТЕЛНОТО ОТДЕЛЕНИЕ НА АУДИЕНЦИЯ НАСИОНАЛ *22-23 май 2009 Луковит, България*

Както всички знаете, не съществува една общоприета дефиниция на думата „тероризъм“. По мое мнение, макар от перспективата на развитието на човешките права и международното юридическо сътрудничество да е много полезно да се намери едно общоприето определение, то няма да се окаже особено оперативно поради не особеното зачитане на нормите на международното право по света.

Факт е, че всичките видове тероризъм имат някои характеристики или особености, които не са присъщи на останалите видове престъпност.

Първото и основното е, че тероризмът представлява политическо насилие, жертвите му не са целта на престъпника, нито целта му е да унищожи или да заплаши личното имущество на хората, които са нападнати по време на терористичния акт. Жертвата е само един инструмент или посредник, върху който се проектира престъпното деяние, чиято цел е да атакува същността на държавата или, ако щете, на властта, с цел да я разруши и тя да бъде заменена със социалната, политическа или религиозна структура, която терористите желаят.

Поради тази особеност, неговото политическо и полицейско третиране е различно, както и процесуалното и наказателното му третиране, защото се счита, че засяга оцеляването на самата държава. Поради това, в немалко случаи, е било оправдавано предприемането на извънредни мерки за борба, които са на ръба на принципите и гаранциите на либералната държава.

Всъщност, поради това, че тероризмът представлява проявление на политическото насилие, което разполага с подкрепата на дадено население, понякога е необходимо използването на средства и техники за разследване различни от тези, които се прилагат при останалите престъпления – дори и най-често срещаните проявления на организираната престъпност – като доказването на фактите е сложно, така че съдът често разполага с оскъден доказателствен материал, но достатъчен за да поставяне под съмнение на презумпцията за невинност, състоящ се в повечето случаи от непреки доказателства, което изисква усилие при оценяването (при което е от особена важност опитът и специализацията на съдебните органи) и екстериоризирането на разсъжденията на съда при произнасянето на присъдата.

Въпреки това, това конюнктурно изискване се е превърнало във всеобщ претекст за предприемането на извънредни мерки с висока цена за нашата демократична система на свободи, които са напълно излишни за превенцията и

борбата с тази вид престъпления, защото, както ще се опитам да изложа, макар да съществуват някои различия между този вид тероризъм и предходните, тези различия от законова гледна точка налагат единствено някои несъществени изменения с цел подобряване на борбата срещу това последно проявление на международния тероризъм.

Тероризмът не е нещо ново: 21 век ...

Повече от един век Испания страда от тероризма, макар в началото той да се е проявявал под формата на масови убийства присъщи на анархизма от последната трета на 19 век и първата на 20 век. От 1963 г. със създаването на терористичната банда ЕТА първоначално с марксистка и антифранкистка идеология, а понастоящем с етно-расистко-националистическа идеология, започва един изключително тежък път с хиляди жертви, почти всички дадени след 1978 г. (по времето на демокрацията) и до днес. Успоредно с този вид националистически тероризъм, съществуват някои други национални като самопровъзгласилите се антифашисти от ФРАП (вече не съществуваща) и ГРАПО, или държавния тероризъм като ВВЕ или по-известните ГАЛ, както и разбира се международният ислямистки тероризъм, който нанесе удар в Испания с жертвите от април 1984 г.

Този обективен исторически факт обяснява от една страна, че този проблем представлява неизменно един от най-големите приоритети на испанското правителство (независимо от цвета му) и че през последните години се разгърна широка гама от полицейски, институционални и съдебни мерки, както и помощ на жертвите, защита на заплашени лица и др.

ОСОБЕНОСТИ на джихадизма.

Без да претендираме за изчерпателност, можем да споменем:

1. Това е тероризъм с ясно изразени политически корени, с политическа база или мотивировка, който използва религиозния дискурс като механизъм за легитимация. Дискурсът, който използват е подчертано политически: говорят за Ирак, Афганистан, за фалшивите ислямски държави, и т.н. – макар да добавят религиозни форми и отсенки. Следователно, в същността си е идентичен с останалите терористични движения, както вътрешни, така и външни (например ЕТА). Всички те имат политическа цел, която обличат с едно или повече оправдания, които да ги направят привлекателни за съответното население.
2. Безразборен характер на атентатите. Макар че се заражда и първоначално прокламира борба със САЩ, истината е, че атентатите засягат всеки (Ел Дескансо) и постепенно разширяват враговете си до степен, че такива стават всички неправовърни, т.е., тези, които не мислят като тях. Тази първа особеност свързва джихадизма със същността на всички терористични движения: **НЕТОЛЕРАНТНОСТТА.**

От гледна точка на полицейската борба срещу тероризма, обаче, тази особеност въвежда един диференциращ фактор, който съвпада с отговора на явлението. Имам предвид необходимостта за изпреварващи полицейски действия – превенция – и законовите й последици. Като цяло, може да се каже, че при джихадизма има изпреварващи полицейски действия с цел от самото начало да се предотврати възможността да бъде извършен атентат, като се отправят обвинения по видове престъпления, които изпреварват наказателната защита –

застрашаващи престъпления или изразени намерения за престъпна дейност като заговорите за престъпления -, за разлика от тероризма на ЕТА.

Този начин на действие, ранните полицейски действия, които водят до поставянето под съдебно разпореждане на лица, срещу които има оскъдни инкриминиращи данни, вероятно е последица от особеностите на единия и другия вид тероризъм.

Преимуществото на ранното действие по отношение на тези групи е предотвратяването на атентати – а това е едно много съществено преимущество.

По отношение на него съществуват някои съществени неудобства, като:

- Недостатъчният доказателствен материал, който се състои почти единствено от непреки доказателства или признаци, много често погрешни, което затруднява изключително много оценката от страна на съда и изисква от него едно истинско усилие за формулиране на мотиви, като не са малко оправдателните присъди основаващи се на прилагането на принципа “при съмнение, в полза на обвиняемия”.
- Трудността да се разглеждат фактите като част от едно цяло при видовете престъпления, при конкретните престъпления на тероризма предвидени в Наказателния кодекс.
- Социалната фрустрация породена от това–очакванията, което се разжат след арестите остават излъгани от липсата на подходящо предаване на реалното положения – и, успоредно с това, нарастването на усещането за несигурност и безпокойство свързани с измамното усещане за неефективност.
- И, на последно място, неутрализирането на източници на привилегирована информация –информатори, разкажали се или внедрени, прекратяването на разследвания, които изискват повече време и развитие – като свързаните с финансовите мрежи – и предупреждаването на сходни групи, които се отказват от плановете си и отново се превръщат в спящи клетки.

Ако към това прибавим трудностите за проникване в децентрализираните мрежи на джихадизма, и все още ясното отсъствие на разбиране на явлениято, ще стигнем до извода, че властите са решили да не рискуват да оставят тези групи да се разрастват и действат щом се появи подозрението, че са преминали от чистия идеологически и религиозен радикализъм или симпатизиране на идеите на джихадизма към етапа, в който са готови лично да извършват атентати.

3. Тясно свързано с предходното, стреми се към максимална пропаганда, за което търси зрелищност. За тази цел, атакуват безразборно населението – макар да има изключения – и действията им имат широк международен отзвук посредством две средства преди всичко: телевизия и интернет. Тези две средства стигат до всички. Но, най-вече, до населението, което искат да привлекат на своя страна и което е предимно неграмотно – получава новини

единствено чрез аудиовизуални средства – и няма образование, което да му позволи да има критично отношение.

4. Използването на терористи-самоубийци е само едно изискване на сценария: единствено когато го изисква престъплението, невъзможността за бягство и плановете изготвени за бъдещето, те се самоубиват (принасят се в жертва, според тях). (Например, U.S. Cole, хотел в Бали или атентата в Казабланка). Но, при джихадския тероризъм са преминати естествените защитни бариери като защитата на живота на самия престъпник, което отново ни отвежда до необходимостта от ранно действие. Националността също не е пречка, тъй като става въпрос за групи с многобройни контакти навън, които се движат из Европа напълно свободно и много често.
5. Това е един фрагментиран тероризъм, в който няма йерархия. Неговата структура е гъвкава, хоризонтална – според някои – и има разклонения в безброй страни.

Образно казано, не става въпрос за организация наречена Ал Кайда, а за „алкайдизъм”.

AQ в тесния смисъл са няколко стотин индивида, които действат ограничено в Афганистан, Ирак, Пакистан ...

Силата им е във влиянието и вдъхновението на местни фрагментирани групи, местни групи, които възприемат модела Ал Кайда и чиито действия са обусловени във висока степен от местните им рамки. Единствено така могат да се обяснят явления като сливането на традиционно враждуващи терористични групи –GICM и GIA- в AQ в страните от Магреба. Както казва професор Мартин Муньос, „ако отидем да ги търсим в Афганистан, нищо няма да разберем”.

6. Понастоящем това е тероризъм на малки групи действащи в световен мащаб, което не означава, че не разполага с одобрението и подкрепата на някои държави (преди всичко Афганистан, Судан, Иран и Ирак) състоящ се от международна мрежа създадена официално на 23 февруари 1998 г. по настояване на Ал Кайда *Световен Фронт за Джихад срещу Евреи и Кръстоносци*, която обединява около 20 терористични групи, които дотогава са действали в арабските страни и Азия.

Използването на интернет като инструмент за привличане, набиране на последователи, подготовка и комуникация. Понастоящем, присъствената радикализация е заменена с употребата на интернет като средство за набиране на последователи, радикализиране и виртуално поле за тренировки. Присъствената група е заменена с киберпространство, в което половин дузина много влиятелни форуми набират младежи и жени.

AQ няма реален капацитет за влияние, не може да наложи своята дисциплина, защото дори не знае кои са тези нови терористи.

7. Източници и начини на ФИНАНСИРАНЕ.

По този въпрос следва да се има предвид, като общ принцип, че обемът на финансиране, до който стига дадена терористична група е пропорционален на степента

на подкрепа в общността, от която произхожда, която що се отнася до ислямисткия тероризъм е огромна.

Richard A. Clarke и неговата група твърдят в една разработка за фондация Century, че за да се опознае природата на джихадската заплаха, може да се окаже полезно да се мисли върху връзката между отделните групи като за четири концентрични кръга:

- Във вътрешния и най-малък кръг се намират терористите на самата AQ. Между 400 и 2000 (аз мисля, че са по-малко).
- Във втория, отвътре навън, са активните членове на групите свързани с AQ, но които не са AQ в тесния смисъл. Може да се посочи приблизително число от порядъка на една дузина терористични организации (които наричаме джихадски групи), които са между 50 000 и 200 000 души, много от които са готови лично да извършват атентати, а някои от тях са готови да умрат като терористи-самоубийци.
- Третият кръг са състои от симпатизантите. Онези, които са прегърнали каузата на Джихада или споделят част от идеологията му. Те дават морална подкрепа, а някои от тях – съзнателна логистична и финансова подкрепа. Те са между 200 и 500 милиона души. Повечето от тях са съгласни само с някои от целите на джихада, но не одобряват методите, въпреки че не предприемат никакви действия, за да ги предотвратят.
- Четвъртият кръг, външният, е ислямският свят, което означава над 1 милиард и половина души. От тях само един изключително малък процент (под 1%) са джихадисти.

По отношение на източниците и начините на финансиране, ислямисткият тероризъм има следните основни особености:

1. Ниски разходи в сравнение с други форми на национален и международен тероризъм.

1.1. Ниски разходи на структурата му. Счита се, че преди 11 септември, общата стойност на поддръжката на цялата мрежа е била около 30 милиона евро годишно за издръжка на над 3 000 души в Афганистан плюс цялата световна нелегална мрежа. Понастоящем се счита, че бюджетът не надхвърля 40 милиона евро годишно.

[Е.Т.А. разполага с бюджет от приблизително 6 милиона евро годишно за нелегалната си мрежа]

[Състоянието наследено от Бен Ладен е от порядъка на 25-30 милиона долара, поради което може да се твърди, че е мит това, че финансирането на Ал Кайда е от тези средства, които могат да покрия единствено малка част от бюджета]

1.2. Ниската себестойност на атентатите, както поради това, че целите им са безразборно определени и лесно достъпни, което изисква по-малко планиране и сложност на изпълнението, така и поради факта, че безопасността след извършването на атентата не е предвидена в голяма част от извършените престъпления (самоубийствените атентати).

[Разходът/разноските за социални, културни, здравни, политически или религиозни дейности е много по-висок от този за самите терористичните дейности].

Ето някои примери:

При плана „Боджинка” за взривяването на 11 пътнически самолета през 1995 г. терористите получават допълнително на ръка суми от 500 до 1000 долара всяка вечер в един хотел.

11 септември е струвал 500 000 \$ (терористите връщат около 20 000 \$ преди да се самоубият)

Атентатите в Найроби и Дар ес Салам са стрували 30 000 \$

Потопяването на Cole през 2000 г. – 10 000\$

Атентатът в Бали през 2002 г. – 70 000 \$

2. Съществуването на традиционни религиозни институции, които прикриват източниците на финансиране. За разлика от западния християнски и еврейски свят, мюсюлманският свят (религиозен свят) задължава да се правят парични дарения и съдържа забрани, които се използват от терористите като средства за финансиране, освен че съществуват традиционни системи за изпращане на финансови средства освободени от всякакъв контрол: Закат¹, забрана да се получават лихви и хавала².

Това спомага източникът на информация да разполага с трудно опровержимо алиби, тъй като той спазва единствено религиозни постулати и използва традиционни методи за прехвърляне на пари.

3. Раздробяването и разнообразие на източниците на пари.

Понастоящем това е тероризъм на малки групи с голямо разнообразие от източници за финансиране свързано със смесването на средства и получатели на финансирането.

Въпреки че палестинските терористични организации и тези с ислямистки произход, са разполагали с помощта и подкрепата на държави, като например Хизбулла при създаването ѝ (1983) в Ливан (подкрепяна от иранския шиитски режим), терористът Абун Нидал (прикриван от Ирак по времето на Садам Хюсеин – светска държава) или Хамас, Ислямски джихад или Мъчениците от Ал-Акса, които са били финансирани частично и от Ирак, или финансирането от страна на Саудитска Арабия на радикалния уахабизъм, по-голямата част от настоящия ислямистки тероризъм с изключение на палестинския, не се захранва от държавно финансиране.

Ислямисткият тероризъм са храни както от дребната престъпност (кражби, измами с фалшиви банкови карти, смяна на мобилни телефони или предплатени карти), така и от организираната престъпност (трафик на оръжие, трафик на наркотици, фалшифициране на документи, пари и кредитни карти), от отклоняването на средства със социален и хуманитарен характер (НПО-та), от повече или по-малко доброволните вноски на търговци (рекет-псевдо рекет и доброволни вноски), от традиционните религиозни дарения, от средства от

¹ Закат или Задържителен Закат за тези, които за една лунна година са достигнали минималното богатство **нисаб** представляващо равностойността на 85 грама злато (около 870 евро). Закатът е 2,5% от това богатство.

Също на края на Рамадана трябва да се дарят 7 евро.

Съществува и **Садака**х или доброволно дарение.

² **Хавала**, начин на превеждане на пари без документирание. Счита се, че в Пакистан по този начин се превеждат между 2 и 3 милиарда долара годишно. Във Филипините така са извършени 5% от всички транзакции за 2002 г., а в Индонезия – 21%.

Избягва се физическото прехвърляне на пари (сходство със зараждането на западното банково дело и набирането на средства).

законни инвестиции³, и т.н., които достигат до терориста чрез комбинирани системи като търговските банки в западния смисъл на думата, хавала, чрез НПО-та или посредством джамиите, религиозни училища (медресета), и др.

[На 14 и 15 септември 2004 г. беше разбита една пакистанска ядка в Барселона, обвинена във финансиране на мрежата Ал Кайда чрез трафик на наркотици, фалшифициране на документи, някои законни видове бизнес, но преди всичко, чрез рекет и шантажиране на членовете на пакистанската общност в Барселона посредством временни отвличания и мъчения, като средствата са изпращани на партии от максимум 3 000 евро на Ахмед Фаруки – пакистански терорист повален от полицията през септември 2004 г. Този човек се счита за отговорен за убийството на журналиста Daniel Pearl от Wall Street Journal, похитен в Карачи през 2002 г. Смята се, че е бил свързан и с атентатите в Найроби и Дар ес Салам (Кения и Танзания) и с финансирането на 11 септември чрез Мохамед Халед Шейх, смятан за мозъка на атентатите]

4. Използването на солидарни организации с двойна цел: източник на финансиране и средство за набиране на привърженици и проповядване.

Както видяхме при някои от източниците на финансиране, ислямският тероризъм отклонява средства от законни и незаконни пътища, от икономически по-заможните класи – основно на Запад – които инвестира за подпомагане на по-нуждаещите се на Изток, или за разпространяване на мюсюлманската религия и свят на Запад.

Чрез тази "солидарна стратегия" успява да проникне дълбоко в ислямския свят и така да разполага с огромна власт за привличане на нови последователи, които в противовес на пренебрежителното и унижително отношение на Запада, откриват (внушават им се) положителните страни на мюсюлманския свят/религия.

Доказано е, че Ал Кайда се сдобива със значителна част от средствата си чрез асоциации, школи, джамии и фондации с хуманитарна цел.

Най-сетне, две трудности при следенето на потоците за финансиране на терористите:

1. Голяма част от средствата се движат през много страни (почти всички мюсюлмански и по-голямата част от втория и третия свят), в които няма ефективен контрол върху движението на капитали, нито програми за превенция и борба с прането на пари.

2. Фрагментирането на сумите, които Ал Кайда е принудена да придвижва през прозрачни финансови пътища е такова, че не е лесно да бъдат разкрити дори в случаите, когато законодателството в областта на превенцията и борбата срещу прането е строго (винаги по-малко от 3 000 евро и в повечето случаи преводи от 200 до 500 евро, които тук са малко, но там са много).

Факт е, че населението усеща един по-голям риск при този вид тероризъм, което несъмнено е резултат от безразборния характер на атентатите и от неразбирането на естеството на терористичната заплаха.

Въпреки казаното и основната теза на моето изложение – че не са необходими съществени законови промени, за да се сложи край на този нов вид тероризъм – истината е, че той поражда по-голямо социално безпокойство, което ни кара да се запитаме каква е разликата между сегашната вълна от международен тероризъм от джихадски вид и други тероризми. Какво се е променило?

³ Всички терористични мрежи открити в Европа имат свой бизнес, основно телефонни кабинети, факс и интернет, които също изпращат пари навън.

Какво е сегашното състояние на джихадската заплаха?

Основната промяна, която стана в края на ХХ век беше разчупването на държавния монопол върху технологиите за масово унищожение; възможността радикални ислямистки държава да имат достъп до ядрени, химически и бактериологически оръжия и евентуалната възможност да я предадат на терористични групи. Или просто, много по-реалистична хипотеза, терористични групи да имат достъп до технологии за унищожение като самоубийствените бомби при тройния вариант NBQ.

Следователно, днес държавата, държавите не са единствените, които могат да нанесат големи поражения върху населението и материалните блага, така че множество не държавни групи, които са имали достъп до технологиите за масово унищожение макар за сега да не са в състояние да победят една държава, могат да предизвикат колективна несигурност в широк мащаб.

В съвременния свят въпросът, който трябва да си зададем е с каква честота силите и службите за сигурност могат да изпреварват атентатите и дали ще съумеем да отговорим хладнокръвно. Дали състоянието на тревожност и подтиснатост, което предизвикват терористичните атентати у населението няма да доведе до доброволното пожертване на множеството ни свободи в замяна на едно привидно по-голяма сигурност, чрез предаването в ръцете на управляващите на безмерна власт, която те добронамерено ще превърнат в недопустими ограничения на нашите индивидуални права и свободи, сякаш сме във война ...

Защото когато се извърши атентат, знаем, че държавата не е съумяла да го предотврати или че неправилно е изтълкувала признаците, или просто не е разбрала: т.е. това е слабост в сигурността.

Но както казва Ackerman, една слабост в сигурността не предизвиква война.

Какво става с правото ако приемем, че е война?

Юристите ще трябва да прилагаме за антитерористичната борба правото на война елиминирайки или ограничавайки до недопустима степен основните права и свободи, одобрявайки чрез нашите решения употребата на безмерна власт от страна на правителството – употреба на общественото мнение и натиск върху съдиите.

По отношение на явлението Тероризъм следва да отбележим две различни заплахи:

- a) Заплахата за физическата цялост и имуществото на гражданите
- b) Заплахата за оцеляването на самата държава, на конституционната система.

Всъщност, днес тероризмът е заплаха единствено за гражданите – физическото им оцеляване и това на имуществото им, но не и ясно и неизбежно за политическата ни система, нито за цивилизацията ни.

За това говорим за джихад без лидери.

Как да се преборим с този нов тероризъм?

Като намалим максимално доводите, които им служат за оправдание, като отнемем от терориста ореола му от слава и като го третираме като такъв какъвто е: като престъпник.

С полиция, закони и правосъдие, които стриктно спазват човешките права.

В Испания, в испанското наказателно право се наказват членовете на терористична организация или група както заради принадлежността им, така и

заради конкретни престъпни деяния, които са извършили. Освен това, се наказват тези, които без да принадлежат към терористична банда, организация или група извършват определени тежки престъпления с терористична цел (*подкопаване на конституционния ред или нарушаване на обществения мир, или всяване на страх сред населението или членовете на дадена социална, политическа или професионална група*). Само че при първия случай терористът членуващ в престъпна организация се наказва по-строго като специално престъпление, а във втория – се прилага наказателното правило да се наложи по-тежко наказание за престъпление от общ характер.

Забележете, че това наказателно разделяне на принадлежността към въоръжена банда, организация или терористична група и квалифицирането на престъпленията на тероризма позволява, по пътя на наказателното дефиниране, да не се налага да се доказва принадлежността на извършителя или участника в дадено престъпно деяние към терористична група, за да може то да бъде квалифицирано и да бъде осъден като извършител или съучастник в терористичен акт. Достатъчно е да се докаже, че целта на действията му е била да подпомага целите на терористичната организация без да принадлежи към нея; т.е. без да съществува органична зависимост между субекта и терористичната група чиито цели подпомага, като по този начин изчезва връзката между терористично престъпление и престъпна организация.

Различно е положението при апологетското престъпление, тъй като се наказват също и възхвалата или оправданието чрез каквито и да било средства зна разпространение на престъпленията съдържащи се в членове 571 до 577 или на тези, които са участвали в извършването им, както и извършването на деяния, които целят да дискредитират или унижат жертвите на терористични престъпления или семействата им (1-2 години). (Чл. 578).

Както е видно, не се наказва склоняването към престъпление, а самото оправдание или възхвала и унижението на жертвите, поради което няма еквивалент, нито в ДМ от 2002 то ЕС, където фигурира единствено склоняването към извършване на терористични престъпления. Нито в Европейската конвенция за превенция на тероризма, приета през май 2005 г. от Съвета на Европа, която предвижда един вид поведение, което смесва склоняването с прокламирането присъщо на испанския вариант “възхвала или оправдание”. По-конкретно, посочената конвенция задължава страните да наказват като тероризъм “*публичното провокиране към извършване на престъпен терористичен акт*”, което се определя като “*разпространяването по един или друг начин на публично послание с цел подстрекаване към извършване на терористичен акт, когато това*

поведение, макар да не споменава изрично терористичните престъпления, заплашва с извършването на едно или повече такива престъпления”.

Процесуално, процесуалните правила са в общи линии същите като при обичайното наказателно производство, при спазване на гаранциите на защита и принципа за предполагаема невинност. Правилата за доказване са идентични.

Испанските полицейски служби, когато действат в изпълнение на функцията си на съдебна полиция⁴, могат да извършват превантивно задържане по своя инициатива, по заповед на прокуратурата или по заповед на някой наказателен орган. Освен това, в хода на разследванията, могат да извършват, със съдебно разрешение, обиски по домове и други помещения, да подслушват телефони, да проверяват пощенски пратки, и т.н.

Позволява се също така полицията по изключение да подслушва и обискира домове без съдебна заповед, но в срок от 72 часа тези извънредни действия трябва да бъдат потвърдени или отменени от централния съдия-следовател⁵.

В тази връзка следва да се направят две уточнения:

1. В Испания не са извършвани обиски без съдебна заповед по силата на този член освен в случаите на “преследване на терористи по горещи следи”, предполагаемо извършване на престъпление в момента и в които, при всички случаи, обискът следва да се проведе незабавно поради елементарни съображения за сигурност. В тези случаи, след като полицията се увери, че няма опасност за живота и здравето на хората, се оттегля, отцепва района и иска разрешение от компетентния съдия за извършване на щателен обиск.
2. В Испания, предвид изключителните компетенции на Аудиенсия Насионал (която е най-високата наказателна инстанция) и наличието през всички дни от годината на високо специализиран дежурен съдия, съдебните разрешителни се издават изключително бързо, като обикновено не се налага да се използва този механизъм, който въпреки това, трябва да съществува чисто законово с цел предотвратяване на особено тежки престъпления.

В процесуалната област са предвидени също специфични мерки за разследване, приложими също и за други видове организирана престъпност, като използването на агенти под прикритие или предоставянето на наказателни облаги на така наречените “разкаяли се”, както вече стана дума.

(21 до 26 джихадизъм, перспектива ...)

На практика, през 2007 г. Наказателният състав е произнесъл 283 присъди, от които 77 за тероризъм, т.е., над една четвърт (27 %), като повече са били единствено присъдите за фалшифициране на пари и кредитни карти.

⁴ В съответствие с постановеното в Закона за наказателното производство и Кралски декрет 769/1987, от 19 юни, който урежда статута на Съдебната полиция.

⁵ Чл. 553 и 579.4 ЗНП.

От тези 77 присъди за тероризъм, 62 са произнесени за престъпления извършени от ЕТА, 7 за джихадисти, 7 за ГРАПО и 1 срещу групи борещи се за независимостта на Каталуня.

Но броят на осъдените за джихадизъм в 7 процеса е много близък до този на осъдените в 62 процеса за престъпления свързани с ЕТА, макар че процентът на оправдателни присъди по дела срещу предполагаеми джихадисти е от порядъка на 20% от общия брой на подсъдимите.

Това несъмнено се дължи на различния подход към джихадизма и етнонационалистическия тероризъм, тъй като в първия случай много често обвинението е в принадлежност или съдействие на въоръжена банда или в заговор за извършване на терористичен акт, докато при ЕТА по-голямата част от процесите са за престъпления срещу живота или имуществото на хората.

(Джихадизъм, перспектива... 29 до 33)

И накрая, накратко, бих искал да засегна въпроса дали са необходими нови законодателни реформи за пресичане на ислямисткия или джихадистки тероризъм, като се има предвид, че по мое мнение дори и най-сериозната заплаха не бива да доведе до приемането на извънредно законодателство.

Освен реформите отнасящи се до това да няма давност за най-тежките терористични престъпления и до необходимото детайлно уреждане на телефонните подслушвания – полезни за всички видове разследвания – мисля, че е необходимо:

а) Ново престъпление представляващо пропагандиране на тероризма и познания за него в линията на предложението за Рамково решение на Съвета на Европа, от 12 ноември 2007 г., за изменение на ДМ от 2002 г. на Съвета относно борбата с тероризма.

Или в линията начертана от Резолюция 1624 на Съвета за сигурност на ООН, от 14 септември 2005 г., Световната стратегия за борба с тероризма на ООН от 8 септември 2006 г., както и Решение 7/06 на Съвета на министрите на ОССЕ за борбата срещу употребата на интернет за терористични цели от 5 декември 2006 г.

Не може да се отрече, че терористичната заплаха нараства и се развива през последните години, успоредно със съществени промени в начина на действие на терористите и симпатизантите им, както е видно от факта, че структурираните и йерархични групи са заместени от малки полуавтономни групи свързани помежду си по гъвкав начин, които образуват международни мрежи, които използват все повече новите технологии, включително и интернет.

Интернет се използва за вдъхновяване и мобилизиране на местните терористични мрежи и на индивидуални терористи в Европа, като в същото време е и източник на информация и подготовка за използване на терористични средства и методи. Функционира като “виртуален тренировъчен лагер”.

За това е необходимо да се наказва като отделно престъпление публичното подстрекаване към извършване на терористични актове и набирането и обучението на терористи.

Обърнете внимание, че понастоящем използването на интернет и разпространението на информация може да бъде за съда признак за принадлежност или съдействие на въоръжена банда на подсъдимите лица. Признак, който сам по себе си е достатъчен, за да се счита за доказана принадлежността към въоръжена банда, терористична организация или група.

Самостоятелното квалифициране и наказване ще позволят да се даде ефикасен отговор на това ново явление без да се жертват основните ни свободи. Защото след конфигуриране на новото престъпление предумишлена заплаха, което трябва да обхваща проповядването на тероризъм или подготвянето на

терористи, ще останат изключени от новото престъпление разпространението на информация с научни, академични или информационни цели.

б) Втората реформа, която считам за необходима е квалифицирането като самостоятелно престъпление на финансирането на тероризма.

Понастоящем финансирането на тероризма се съдържа в нашия наказателен кодекс като една от разновидностите на престъплението съдействие на въоръжена банда, като е очевидно неудовлетворително поради това, че е много общо описанието съдържащо се в член 576 от НК (всички форми на *сътрудничество, помощ или посредничество, икономическо или от друг вид, с дейността на посочените въоръжени банди, терористични групи или организации*, гласи законът).

Необходимо е, квалифицирайки като отделно престъпление финансирането на тероризма, да се дефинира с точност кое поведение е забранено и кое – не, какво се разбира под средства или икономически помощи и как, и т.н.

Необходимо е Испания да изпълни задължението, което пое с присъединяването си към Международната конвенция за борба с тероризма в Ню Йорк през 1999 г. и да квалифицира отделно това престъпление, като наказва “предоставянето или набирането на средства” ... за терористични цели или с цел предоставянето им на терористични организации.

Имайте предвид, че понятието средства – много детайлизирано в Конвенцията – е от основно значение, за да не се накърнят принципите на наказателното законодателство, като се даде отговор на особеностите на финансирането на джихадския тероризъм, при който има една висока степен на фрагментираност и разнородност на източниците на финансиране (дребни престъпления, организирана престъпност, отклоняване на социални и хуманитарни средства, доброволни или принудителни вноски, религиозни дарения и доходи от законни инвестиции), прикриване чрез използване на традиционни религиозни институции, от които терористите се възползват духовно – закят, садаках и хавала – и употребата на солидарни организации за прикритие (НПО-та).

И последно:

Ако трябва да обобщя състоянието на въпроса в една идея, тя е, че предизвикателството, което тероризмът представлява през XXI век е запазването на нашата демократична цивилизация и на нашите права едновременно с борбата срещу него: равновесието свобода/сигурност. Но да не забравяме, че тероризмът може да вземе хиляди нови жертви, но не може да разруши демократичната държава. Не разполага с такава власт. Да не му я даваме и ние с прибързани действия и с намаляване на свободите.